

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою РДГУ

Протокол № 9 від «31» жовтня 2019р.

Голова Вченої ради, ректор РДГУ

проф. Р.М. Постолюк

ПОЛОЖЕННЯ
про змішане навчання у
Рівненському державному гуманітарному університеті

Рівне-2019

ПОЛОЖЕННЯ
про впровадження змішаного навчання у
Рівненському державному гуманітарному університеті

Введено в дію
рішенням Вченої ради
Рівненського державного
гуманітарного університету
від «31» жовтня 2019 р.
Протокол № 9

1. Загальні положення

1.1. Положення визначає основні засади організації та впровадження змішаного навчання.

1.2. Під змішаним навчанням розуміється цілеспрямований процес формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей здобувачів вищої освіти за відповідною освітньою програмою в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі взаємного доповнення технологій традиційного та електронного навчання, що передбачає елемент самоконтролю здобувачами вищої освіти часу, місця, маршруту і темпу під час автономного та онлайн-навчання.

1.3. Метою впровадження змішаного навчання у Рівненському державному гуманітарному університеті є:

- підвищення якості навчання за рахунок оновлення змісту навчання та застосування сучасних інформаційно-комунікаційних та інноваційних освітніх технологій, у тому числі особистісно-орієнтованого підходу до процесу здобуття знань;
- забезпечення вільного доступу здобувачів вищої освіти різних форм навчання до освітніх ресурсів науково-педагогічних працівників Рівненського державного гуманітарного університету; сприяння подальшому самостійному навчанню протягом життя;
- забезпечення систематичного моніторингу якості освіти.

1.4. Положення розроблено з урахуванням вимог чинних нормативних документів, а саме:

- Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 року № 1556-VII.
- Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 09.01.2007 року № 537-V.
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір» від 27 грудня 2001 року № 1756.
- Положення про дистанційне навчання: наказ МОН України №466 від 25.04.2013.
- Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси: наказ МОН України № 1060 від 01.10.2012 р.

- Наказ по університету № 240-01-01 від 12 грудня 2017 року «Про запровадження елементів дистанційного навчання».
- Наказ по університету № 184-01-01 від 12 жовтня 2018 року «Про затвердження переліку компонентів навчально-методичного комплексу дисципліни».

1.5. У Положенні використані наступні терміни:

асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники співпрацюють та комунікують між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі та інші сучасні інформаційно-комунікаційні технології тощо;

електронний навчальний курс (ЕНК) – це комплекс електронних навчально-методичних матеріалів навчального модуля (дисципліни), створених для організації індивідуального та групового навчання з використанням дистанційних технологій, що базуються на Інтернет-технологіях, відповідно до графіку навчального процесу закладу вищої освіти;

інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання – це технології створення, опрацювання, передавання і зберігання навчальних матеріалів, організації та супроводу освітньої діяльності за допомогою телекомунікаційного зв'язку, зокрема, електронних локальних, регіональних й глобальних (Інтернет) мереж та відповідних сервісів, зокрема Веб 2.0;

психолого-педагогічні технології дистанційного навчання - система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості;

синхронний режим – взаємодія між учасниками електронного навчання, під час якої всі суб'єкти одночасно перебувають у веб-середовищі електронного навчання (чат, аудіо- та відеоконференції, соціальні мережі тощо);

система управління веб-ресурсами навчальних дисциплін (програм) – програмне забезпечення для створення, збереження, накопичення та передачі веб-ресурсів, а також для забезпечення авторизованого доступу суб'єктів дистанційного навчання до цих веб-ресурсів;

технології дистанційного навчання - комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання у навчальних закладах та наукових установах;

MOODLE (Modular Object Oriented Distance Learning Environment) – веб-орієнтована система, що функціонує в мережі Інтернет у вигляді веб-сайту в межах освітнього порталу університету.

2. Реалізація змішаного навчання

2.1. Основним документом, який визначає організацію освітньої діяльності за технологією змішаного навчання є робочий навчальний план підготовки бакалавра (магістра) за відповідною освітньою програмою.

2.2. Змішане навчання у Рівненському державному гуманітарному університеті підтримується протягом усього навчального року та містить дистанційні та очні періоди.

2.3. Дистанційний період для здобувачів вищої освіти денної форми навчання, за потреби, визначається проректором з навчально-виховної роботи та затверджується наказом по університету. Здобувачі вищої освіти денної форми навчання, які навчаються за індивідуальним навчальним планом, беруть участь у програмах міжнародної академічної мобільності та міжнародних проектах або перебувають на вільному відвідуванні, зобов'язані вивчати семестрові дисципліни дистанційно. При цьому дистанційний період навчання для таких здобувачів вищої освіти триває від початку навчання, до початку екзаменаційної сесії, а для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання - передбачений у період між настановчими та екзаменаційними сесіями.

2.4. Очний період для здобувачів вищої освіти денної форми навчання триває протягом усього навчального періоду, окрім випадків описаних у попередньому пункті (2.3). Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання очний період відповідає настановчим та екзаменаційним сесіям.

2.5. Тривалість та послідовність періодів дистанційного та очного навчання відзначається у плані-графіку освітньої діяльності для денної та заочної форм навчання університету.

2.6. Під час дистанційного періоду здобувачі вищої освіти послідовно опановують певні дисципліни, навчаючись у ЕНК під керівництвом ведучого викладача. Здобувачі вищої освіти приймають участь у заняттях синхронної та асинхронної взаємодії, семінарах, практичних заняттях, консультаціях відповідно до розкладу занять та запланованих видів діяльності.

2.7. Очні навчальні заняття проходять за розкладом відповідної навчальної групи. Під час їх проведення у здобувачів вищої освіти формуються практичні уміння та навички і здійснюються контрольні заходи. Присутність на очних навчальних заняттях є обов'язковою для здобувачів вищої освіти.

2.8. Дотримання графіка освітньої діяльності є обов'язковим. Здобувачі вищої освіти зобов'язані вчасно виконувати завдання дистанційного та очного періодів навчання.

2.9. Здобувач вищої освіти, який виконав усі вимоги, передбачені робочою навчальною програмою як дистанційної, так і очної частини, допускається до підсумкового контролю.

2.10. Підсумковий контроль з усіх дисциплін для денної і заочної форм навчання проводиться очно.

2.11. Університет гарантує кожному викладачу та здобувачу вищої освіти право вибору форм і методів навчання як прояв академічної свободи та студентоцентрованого підходу.

3. Забезпечення змішаного навчання

3.1. Змішане навчання в Рівненському державному гуманітарному університеті ґрунтується на використанні технологій дистанційного навчання для забезпечення освітньої діяльності на денній та заочній формах навчання.

3.2. Основною складовою інформаційного забезпечення змішаного навчання є ЕНК, розроблений на базі LMS/CMS Moodle (англ. Learning/Course Management Systems) – системи керування навчанням/курсом, яка розроблена на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій і розповсюджується безкоштовно за принципами ліцензії GNU General Public License.

3.3. ЕНК розміщуються на інформаційно-освітньому порталі (сайті) дистанційної освіти університету.

3.4. На інформаційно-освітньому порталі дистанційної освіти передбачена робота користувачів у таких ролях:

“Адміністратор” – володіє найбільшим набором прав у системі дистанційного навчання, керує всім у системі та на будь-якому курсі;

“Менеджер курсу” – наповнює контент курсу, редагує його матеріали, навчає на ньому слухачів (здобувачів вищої освіти), керує користувачами курсу;

“Викладач” – не має права редагування контенту курсу, однак він може викладати на курсі та оцінювати діяльність здобувачів вищої освіти;

“Студент” (здобувач вищої освіти) – має найменший набір прав на курсі, може користуватися усіма доступними матеріалами курсу та виконувати визначені види діяльності.

3.5. Доступ до дистанційних навчальних курсів Рівненського державного гуманітарного університету – персоналізований. Правила отримання доступу подано на сайті навчального порталу. Кожний здобувач вищої освіти та викладач має доступ лише до тих ЕНК, на які вони зареєстровані для участі у освітній діяльності. Роль викладача курсу надається адміністратором сайту. Запис здобувачів вищої освіти на курс здійснюється викладачем цього курсу або здобувачі вищої освіти записуються на курс самостійно (в цьому випадку курс має бути захищений паролем). Завершивши навчання за програмою курсу, викладач відраховує здобувачів вищої освіти з числа його активних учасників.

3.6. Науково-методичне забезпечення змішаного навчання включає:

- методичні (теоретичні та практичні) рекомендації до розроблення та використання психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій у системі змішаного навчання;
- критерії, засоби і системи контролю якості в умовах змішаного навчання;
- змістовне, дидактичне та методичне наповнення навчальних веб-ресурсів.

4. Розробка ЕНК

4.1. Основне призначення ЕНК – оволодіння здобувачами вищої освіти навчальним матеріалом, набуття програмних результатів навчання, що відповідає робочій програмі дисципліни.

4.2. Основними характеристиками ЕНК є:

- структурованість навчально-методичних матеріалів;
- логіка вивчення навчального матеріалу ЕНК;
- чіткий графік виконання здобувачами вищої освіти навчального плану;
- налагоджена система інтерактивної взаємодії викладача і здобувачів вищої освіти, здобувачів вищої освіти між собою, засобами ресурсів ЕНК

та дистанційних технологій, протягом усього часу вивчення навчальної дисципліни;

- якісно виконані навчальні матеріали, які забезпечують набуття компетентностей, задекларованих у робочій програмі дисципліни;
- система контролю та оцінювання виконання всіх видів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти.

4.3. ЕНК складаються з електронних ресурсів двох типів:

- ресурси, призначені для представлення здобувачам вищої освіти змісту навчального матеріалу, наприклад, структуровані електронні конспекти лекцій, мультимедійні презентації лекцій, аудіо та відео матеріали, методичні рекомендації тощо;
- ресурси, що забезпечують закріплення вивченого матеріалу, формування вмінь та навичок, набуття загальних та фахових компетентностей, самооцінювання та оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, наприклад: завдання, тестування, анкетування, форуми тощо.

4.4. Процес створення ЕНК навчальної дисципліни передбачає чотири послідовних етапи:

- Етап 1 – навчання науково-педагогічних працівників щодо створення ЕНК (проведення тематичних тренінгів).
- Етап 2 – наповнення ЕНК електронними навчально-методичними ресурсами в повному обсязі відповідно до його структури.
- Етап 3 – апробація ЕНК протягом одного навчального семестру. На цьому етапі викладач реєструє здобувачів вищої освіти на курсі та використовує матеріали ЕНК для навчання здобувачів вищої освіти і, за необхідності, вносить корективи до курсу. Результати навчання здобувачів вищої освіти зберігаються на дистанційному освітньому порталі.
- Етап 4 – сертифікація ЕНК на рівні закладу вищої освіти. Лише сертифікований ЕНК може використовуватись на усіх етапах освітньої діяльності.

4.5. Відповідальною за розробку ЕНК є кафедра, до навчального навантаження якої належить навчальна дисципліна.

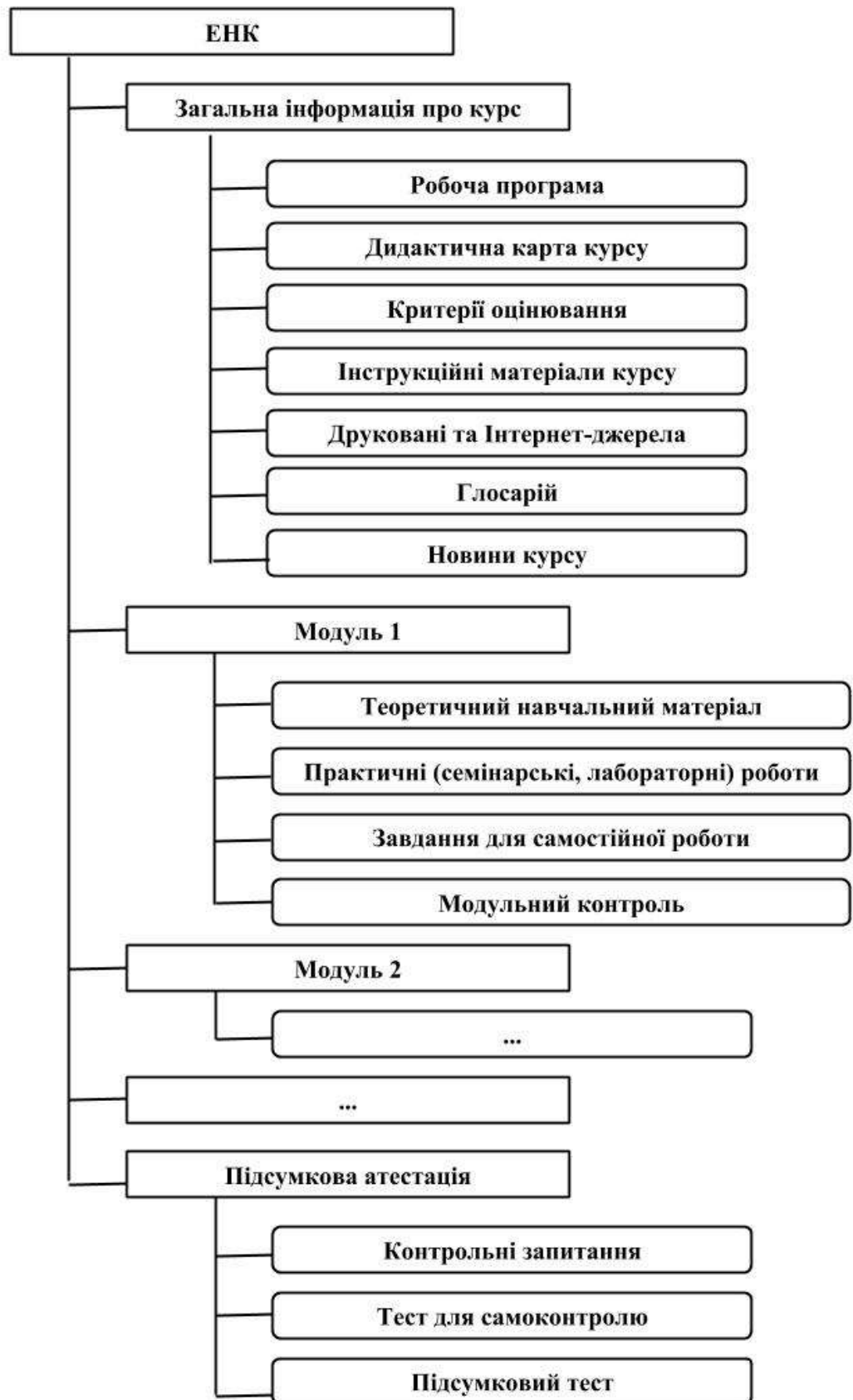
4.6. Завідувач кафедри визначає викладача або групу викладачів для розробки ЕНК, що фіксується в індивідуальному плані роботи викладача кафедри до початку навчального року в розділі “Методична робота”.

4.7. Рекомендацію до впровадження ЕНК здійснює навчально-методична комісія факультету за результатами проведеної змістовно-наукової експертизи ЕНК.

4.8. Сертифікацію ЕНК здійснює спеціально сформована комісія при науково-методичній раді університету.

5. Структура ЕНК

5.1. ЕНК, які розміщені на дистанційному освітньому порталі, мають уніфіковану структуру:

5.2. Структура ЕНК включає:

- загальну інформацію про курс (робоча програма, дидактична карта курсу, критерії оцінювання, інструкційні матеріали, друковані та Інтернет-джерела, глосарій, новини);

- перелік компетентностей (визначених у репозиторії компетентностей інформаційно-освітнього порталу дистанційної освіти відповідно до освітньої програми підготовки бакалавра чи магістра), які набувають здобувачі вищої освіти в межах даного ЕНК та відображають результат вивчення ними навчальної дисципліни;

- навчально-методичні матеріали з кожного модуля:

- теоретичний матеріал (мультимедійні презентації лекцій, структуровані електронні навчальні матеріали, електронний конспект лекцій, список друкованих та Інтернет-джерел, за потреби аудіо-, відео-, анімаційні навчальні ресурси);

- практичні (семінарські, лабораторні) роботи (зміст завдань, методичні рекомендації до їх виконання, індивідуальні завдання, форма подання результатів виконання, критерії оцінювання);

- командні проекти, аналітичні звіти, презентації, завдання на віртуальних тренажерах;

- завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти (додатковий теоретичний матеріал, індивідуальні завдання, методичні рекомендації до їх виконання, форма подання результатів виконання, критерії оцінювання);

- модульний контроль (контрольні запитання, задачі, завдання або кейси з критеріями оцінювання та формою подання результатів виконання, тести для проміжного контролю знань);

- матеріали для проведення підсумкового контролю (контрольні питання, задачі, завдання, кейси або підсумковий тест).

5.3. Загальна інформація про ЕНК розташовується в нульовому (ненумерованому) розділі курсу у такій послідовності:

- **Назва курсу** (відповідно до назви дисципліни)

- **Емблема курсу** (при наявності)

- **Робоча програма дисципліни (силабус).**

- **Дидактична карта курсу.** Відображає план проведення лекційних та практичних (семінарських, лабораторних) занять, а також виконання здобувачами вищої освіти завдань для самостійної роботи. Дидактичну карту подають у вигляді таблиці, в якій усі види навчального навантаження здобувачів вищої освіти розписуються у годинах із зазначенням номеру лекції, лабораторного (практичного, семінарського) заняття та форми контролю для поточної перевірки знань. Такими формами контролю можуть бути:

- захист лабораторних робіт, практичних чи семінарських;

- виконання контрольних робіт, колоквиуми;

- поточний контроль;

- поточний тестовий контроль;

- захист проектів тощо.

Дидактичну карту курсу на порталі дистанційної освіти розміщують за допомогою ресурсу «Сторінка».

- **Критерії оцінювання.** Містить інформацію про систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти із дисципліни. Вказується розподіл балів за виконання завдань кожного модуля та шкала оцінювання. Якщо під час вивчення модуля різні види аудиторної та самостійної навчальної діяльності не оцінюються, то можна навести лише критерії оцінювання для

модульного контролю. Визначені критерії оцінювання в ЕНК порталу дистанційної освіти завантажуються використовуючи гіперпосилання на хмарний ресурс або за допомогою ресурсу «Сторінка».

▪ **Інструкційні матеріали курсу.** Це відомості, що містять пояснення щодо організації процесу навчання за цим курсом, зокрема:

- обґрунтування актуальності вивчення курсу, аргументи для мотивації навчальної діяльності;
- інструкцію «Як працювати з курсом»;
- порядок та графік консультацій;
- інструкцію «Як готуватися до іспиту чи заліку».

Для оформлення використовується ресурс «Сторінка» на порталі системи дистанційної освіти.

▪ **Друковані та Інтернет-джерела.** У цьому ресурсі пропонуються основні, додаткові друковані джерела з дисципліни та Інтернет-ресурси. Інтернет-ресурси наводяться у вигляді активних гіперпосилань. Для оформлення використовується ресурс «Сторінка» або «URL» на порталі системи дистанційної освіти.

▪ **Глосарій.** Містить основні терміни та поняття навчального курсу з їх означенням. Для записів глосарію активується автозв'язування, при цьому занесені до глосарію терміни виділяються кольором у інших ресурсах ЕНК. За потреби глосарій може міститися у всіх навчальних модулях. Такого типу ресурси міститимуть основні терміни і поняття окремого модуля. У ЕНК глосарій оформлюється за допомогою однойменного модуля Moodle.

▪ **Новини.** Новини використовуються викладачем для анонсування подій, повідомлень про зміни у навчальному курсі тощо. Для оголошення новин використовують елемент Moodle «Форум» з примусовою підпискою всіх учасників курсу. Повідомлення форуму відображаються в блоці «Новини курсу» та розсилаються учасникам електронною поштою.

▪ **Форум взаємодопомоги.** Загальнодоступний форум для офлайн-консультацій. Для оформлення у ЕНК використовується діяльність «Форум».

5.4. Навчальні модулі ЕНК можуть містити наступні форми навчання: навчальні заняття, виконання проектних завдань, практичну підготовку, контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять за ЕНК є самостійне вивчення навчального матеріалу дистанційного курсу (поділеного на розділи), консультації (у зміст модулів не включається), семінари, дискусії, практичні заняття, лабораторні заняття, тестування.

Кожен розділ модуля має таку структуру:

- тема;
- зміст;
- ключові слова розділу;
- цілі та завдання вивчення теми;
- методичні рекомендації до вивчення розділу;
- навчальний матеріал (розбитий за темами на невеликі частини);
- питання для самоконтролю;
- модульний контроль;
- висновки (стисле резюме).

В межах кожного модуля навчальний матеріал потрібно групувати за такими видами:

5.4.1. Теоретичний навчальний (лекційний) матеріал містить обов'язкові навчальні ресурси, які направлені на засвоєння теоретичних основ за темами навчального модуля та відображає логіку навчання за курсом і надає здобувачу вищої освіти теоретичні відомості з модуля в обсязі достатньому для формування програмних результатів навчання. У тексті навчального матеріалу слід робити посилання на терміни глосарію.

Крім адаптованого до самостійного вивчення статичного теоретичного матеріалу, доцільно розміщувати мультимедійні презентації лекцій, аудіо- та відео-матеріали, флеш-ролики; довідкові та нормативні документи (форми, шаблони, стандарти, нормативні акти, закони) тощо.

Теоретичні матеріали ЕНК навчальної дисципліни на порталі дистанційної освіти відповідно до потреб оформляються за допомогою таких модулів Moodle, як «Книга», «Файл», «Сторінка», «IMS контент пакет», «URL (веб-посилання)» (наприклад, посилання на зовнішній ресурс Google Документи).

5.4.2. Практичні (лабораторні) роботи охоплюють навчальну діяльність здобувача вищої освіти за участю викладача, направлену на вирішення професійно орієнтованих завдань згідно тем навчального модуля. Це заняття, які виконуються з участю викладача, семінари, дискусії тощо. До кожної роботи потрібно розробити:

- мету та завдання, методичні рекомендації до їх виконання;
- навчально-методичні матеріали до практичних (лабораторних) робіт рекомендується оформлювати у вигляді pdf-файлів, посилань на файли різних форматів;
- форму подання результатів виконаної роботи;
- критерії оцінювання кожної роботи;
- варіанти індивідуальних завдань.

Результат виконання практичної (лабораторної) роботи здобувачі вищої освіти можуть надсилати викладачеві в електронній формі до навчального порталу. У звіт про виконання завдання здобувач вищої освіти надсилає посилання на результат своєї діяльності.

5.4.3. Завдання для самостійної роботи. Значна частина навчальних годин при вивченні кожної дисципліни відводиться на самостійне опрацювання і передбачає виконання завдань, які потребують творчого осмислення матеріалу курсу.

Завдання формулюється у такій формі:

- текст завдання;
- форма подання результатів виконання;
- критерії оцінювання;
- термін виконання;
- список додаткових друкованих та Інтернет-джерел.

5.4.4. Семінарське заняття. Семінарське заняття проводиться, як правило, за допомогою елемента курсу «Семінар». План семінарського заняття повинен

містити тему, питання, критерії оцінки робіт та методичні рекомендації щодо підготовки до заняття.

5.4.5. Модульний контроль. Для оцінювання знань, умінь та навичок, набутих під час вивчення кожного модуля курсу, використовуються завдання або тести обсягом не менше 20 тестових завдань до кожної теми. Після тестування результати оцінювання навчальних досягнень кожного здобувача вищої освіти автоматично фіксуються у журналі оцінок ЕНК.

5.5. Підсумковий контроль — передбачає наявність матеріалів для підготовки здобувачів вищої освіти до складання заліків та іспитів (контрольні завдання або підсумковий тест), для оформлення яких використовуються модулі Moodle «Сторінка», «Файл», «Тест».

6. Оцінювання знань здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання

6.1. Оцінювання знань здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання здійснюється згідно діючої в Рівненському державному гуманітарному університеті рейтингової системи оцінювання.

6.2. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач вищої освіти під час вивчення дисципліни на денній чи заочній формах навчання, складає 100 балів.

6.3. Підсумковий бал в умовах змішаного навчання визначається сумою балів за навчання у дистанційний та очний періоди і балом за підсумковий контроль.

6.4. В ЕНК усі бали здобувачів вищої освіти фіксуються за допомогою модуля «Журнал оцінок», який доступний для здобувачів вищої освіти впродовж усього періоду навчання на курсі. На порталі системи дистанційної освіти здобувачі вищої освіти можуть переглядати тільки свої оцінки.

6.5. Викладач ЕНК налаштовує журнал оцінок відповідно до потреб курсу (визначає категорії, створює додаткові елементи оцінювання, добирає елементи оцінювання, які увійдуть у підсумковий бал).

6.6. Оцінювання виконання навчальних діяльності курсу викладачем здійснюється систематично з фіксацією балу у журналі оцінок, окрім діяльності, де передбачено автоматичний запис результату у журнал оцінок.